

Sygn. akt V CSK 373/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 15 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

Protokolant Piotr Malczewski

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Filmowców Polskich z siedzibą
w Warszawie
przeciwko Stowarzyszeniu " Telewizja Kablowa"
o zapłatę i zaniechanie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 15 czerwca 2011 r.,
skarg kasacyjnych strony powodowej i strony pozwanej od wyroku Sądu
Apelacyjnego
z dnia 12 marca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelacje powoda - Stowarzyszenia Filmowców Polskich w Warszawie i pozwanego – Stowarzyszenia „Telewizja Kablowa” od wyroku z dnia 11 sierpnia 2009 r., którym Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie kwoty 84120,51 zł, zakazał pozwanemu dokonywania reemisji w sieci telewizji kablowej utworów audiowizualnych nadawanych w programach telewizyjnych do czasu zawarcia ze stroną powodową umowy licencyjnej, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 160275, 69 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 lutego 2009 r. oraz kwotę 9707,57 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, oddalił powództwo w pozostałej części i nakazał pobranie nieuiszczonych kosztów sądowych.

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na następujących ustaleniach i wnioskach: Powód jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, działającą na podstawie zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki, także w sferze zarządu autorskimi prawami do utworów audiowizualnych przysługujących producentom utworów audiowizualnych oraz współtwórcom na polu eksploatacji równoczesnego i integralnego nadawania programu przez inną organizację radiową i telewizyjną (reemisja). Posiada uprawnienie do pobierania wynagrodzenia za uzgodnioną eksploatację utworów audiowizualnych w tym zakresie. Działalność pozwanego obejmuje między innymi upowszechnianie przekazu informacji, prowadzenie działalności informacyjnej, kulturalno-oświatowej oraz edukacyjnej i w ramach tego zapewnianie rozpowszechniania programów telewizyjnych za pośrednictwem sieci kablowej na obszarze O. W powyższym zakresie reprezentuje go Związek Telewizji Kablowych w Polsce. Strony łączyła umowa z dnia 4 października 1995r., którą pozwany w zamian za korzystanie z utworów i przedmiotu praw pokrewnych, objętych zarządem powoda, zobowiązał się do płacenia wynagrodzenia w rozmiarze 0,5% wszystkich swoich przychodów związanych ze świadczeniem usług w odniesieniu do przekazu kablowego programów radiowych i telewizyjnych, pomniejszonych o opłaty przeznaczone na inwestycje, przy tym obejmowało równoczesne i integralne nadawanie w sieci kablowej pięciu programów radiowych oraz telewizyjnych i wzrastało o 0,1 % za każdy wprowadzony do sieci program stacji telewizyjnej lub radiowej, nie mogło łącznie przekroczyć 2,8% jego dochodów.

Powód wypowiedział tę umowę i zaproponował zawarcie nowej umowy za wynagrodzeniem w rozmiarze 1% wpływów operatora brutto, związanych z retransmisjami i nadaniami kablowymi, z wyjątkiem jednorazowych opłat za instalację. W oparciu o art. 108 ust. 3 ustawy z dnia 4 grudnia 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. z 2006 r., Dz. U. Nr 90, poz. 631, dalej - p.a.p.p.) i art. 138 k.p.a., decyzją z dnia 18 października 2001 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zatwierdził tabele wynagrodzeń autorskich i z tytułu praw pokrewnych producentów, których prawami zarządza powód, dotyczące wynagrodzenia z tytułu publicznego odtwarzania utworów audiowizualnych, wypożyczania nośników dźwięku i obrazu, wyświetlania filmów w kinach i innych, które przewidywały łączne wynagrodzenie na polu reemisji na poziomie 7,5 %. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 stycznia 2006 r., SK 40/04 orzeczone zostało, że art. 108 ust. 3 p.a.p.p. jest niezgodny z Konstytucją. Stawki stosowane przez inne organizacje zbiorowego zarządu prawami autorskimi, jak Związek Stowarzyszeń Artystów i Wykonawców (STOART) obejmowały wynagrodzenia w postaci 0,35 % za reemisję programów telewizyjnych oraz 1 % za reemisję programów radiowych od wpływów brutto bez podatku VAT, ZAiKS 3,5% przychodów uzyskanych w związku z prowadzoną działalnością z wyłączeniem opłat za instalację sieci, a obecnie określone zostały tabelami, które przewidują waloryzację, Związek Artystów Scen Polskich określa je przy udziale Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej (poprzednio Polska Izba Gospodarcza) na poziomie, początkowo 0,25%, a następnie 0,5 % wpływów brutto uzyskanych przez operatorów, w szczególności pochodzących z abonamentów, reklam, ogłoszeń i programów sponsorowanych. Powód zawarł z dniem 1 października 2004r. kontrakt z Polską Izbą Komunikacji Elektronicznej (dalej – PIKE), reprezentującą około 80 % rynku operatorów kablowych w Polsce, którym powód uzyskał zgodę na rozliczanie płatności za korzystanie z praw autorskich i pokrewnych, w rozmiarze 2,8 % wszystkich miesięcznych, rzeczywistych wpływów netto, otrzymywanych przez operatora kablowego za świadczenie usług reemisji programów telewizyjnych, począwszy od 1 lipca 2004 r. Kontrakt miał na celu stworzenie warunków zawierania umów licencyjnych po stwierdzeniu niekonstytucyjności tabel wynagrodzeń przez Trybunał Konstytucyjny. Stanowił on swoisty projekt przyszłych umów powoda z operatorami sieci kablowych. Jego postanowienia były podstawą

negocjacji w odniesieniu do wysokości wynagrodzenia powoda ze Związkiem Telewizji Kablowych w Polsce, reprezentującym także pozwanego. Związek ten proponował żeby stawka określona została na poziomie 0,1 do 0,15 % uzyskiwanego dochodu. Większość członków Polskiej Izby Komunikacji Elektronicznej złożyło oświadczenie o przystąpieniu do tego kontraktu, a nadto powód zawarł, na tych warunkach, około 150 umów licencyjnych z operatorami niezrzeszonymi w PIKE. Postanowieniem z dnia 6 marca 2009 r. Komisja Prawa Autorskiego rozstrzygnęła spór pomiędzy stronami dotyczący umowy o udzielenie zezwolenia na reemisję utworów audiowizualnych oraz wideogramów, do których majątkowe prawa autorskie i pokrewne przysługują producentom utworów audiowizualnych, wskazując że wynagrodzenie z tytułu udzielonej pozwanemu licencji powinno wynosić 1,6 % wpływów netto bez podatku VAT oraz opłat instalacyjnych i przyłączeniowych, uzyskiwanych przez pozwanego z tytułu reemisji kablowej. Podstawą tego ustalenia było przyjęcie przez Komisję, że w tak przybliżonej proporcji repertuar reprezentowany przez powoda jest przedmiotem prowadzonej przez pozwanego reemisji, w odniesieniu do repertuaru reprezentowanego przez inne polskie organizacje zbiorowego zarządzania w całości reemisji pozwanego. Stawka ta nie uwzględniała wpłat dokonywanych przez pozwanego na rzecz Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w wysokości 1,5 % przychodu z opłat za dostęp do reemitowanych programów telewizyjnych oraz świadczenia usług na podstawie art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii. Wcześniej pozwany proponował powodowi zawarcie umowy obejmującej wynagrodzenie kwartalne w rozmiarze 1,6 % należnych przychodów netto bez podatku VAT, ale do porozumienia nie doszło. Pozwany wskazał, że w 2006 r. było 4425 abonentów, w 2007 r. 4685 i 4855, a w 2008 r. 6397. Z uwagi na ilość i rodzaj abonentów pozwany powinien uzyskać wpływy w wysokości 1099860,75 zł w 2006 r., 1355826,17 zł w 2007 r. oraz 1598237,85 zł w 2008 r., a łącznie w okresie objętym pozwem 4053924,77 zł. Uchwałą nr 3/2006 pozwany określił wysokość składek za poszczególne pakiety na 7,40 zł, 14 zł, 25 zł za miesiąc, z których wydzielono na program własny 4 zł, a z pozostałej wartości 25 % na pokrycie kosztów instalacji sieci. Pozwany zapłacił powodowi kwotę 34312,69 zł, obliczoną według wyliczonych przez siebie przychodów tytułem wynagrodzenia za lata 2006 do 2008 według stawki 1,6 %. Audycje spełniające kryteria utworów

audiowizualnych mają znaczny wpływ na programy telewizyjne. Pozwany reemituje również polskie programy naziemne, które przyciągają ponad 55 % abonentów telewizji kablowych.

Sąd Apelacyjny uznał, że pozwany reemituje utwory audiowizualne bez zgody powoda, który jest podmiotem uprawnionym do zbiorowego zarządzania prawami autorskimi do tych utworów. Takie działanie narusza prawa autorskie twórców. Pozwany nie jest ustawowo zobowiązany do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie telewizji kablowej, a zatem bezzasadne jest utrzymywanie, że wyrok Sądu Okręgowego narusza jego prawo do swobody działalności gospodarczej i stwarzania się. Kontynuowanie przez operatorów reemisji dokonywanej początkowo na podstawie licencji ustawowej traktowane jest jako naruszenie majątkowych praw autorskich. Prowadzenie przez pozwanego działalności, mimo braku uprawnienia do korzystania z utworów audiowizualnych, usprawiedliwia orzeczenie zakazu jej kontynuowania na podstawie art. 17, art. 21¹ i art. 79 ust. 1 pkt 1 p.a.p.p. Sposób określenia należnego powodowi, stosownie do art. 79 p.a.p.p., wynagrodzenia powinien być zgodny ze wskazówkami zawartymi w art. 110 p.a.p.p. Powinno to być wynagrodzenie, które byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z autorskich praw majątkowych, a zatem uwzględniać wysokość wpływów osiągniętych z korzystania z nich i artystycznych wykonań oraz zakres korzystania. W ramach podstawy wyliczenia wynagrodzenia należy brać pod uwagę procentowo określoną część wpływów pozwanego z reemisji utworów audiowizualnych. Orzeczenie Komisji Prawa Autorskiego, wbrew pogładowi Sądu pierwszej instancji, nie może mieć zastosowania do wynagrodzenia za dokonane w przeszłości naruszenia praw autorskich. Stanowisko Komisji nie może być traktowane jak opinia biegłego, a zatem powołanie się na nie usprawiedliwia nieprzeprowadzenia dowodu z takiej opinii, jeśli zachodzi potrzeba skorzystania z wiedzy fachowej, a tak było w rozpoznawanej sprawie. Nie można również takiej opinii zastępować pośrednimi środkami dowodowymi, jak wspomniana wypowiedź Komisji, raporty ośrodków badania rynku AGB Nielsen Media Research i TNS OBOP, które posłużyły Sądowi do ustalenia udziału utworów audiowizualnych w repertuarze stacji telewizyjnych oraz należne powodowi wynagrodzenie. Z uwagi jednak na to, że powód, którego obciążał obowiązek udowodnienia należnego mu wynagrodzenia, także co do

wysokości, nie złożył wniosku o przeprowadzenie takiego dowodu, ponosi skutki niewykazania tego. Za niewystarczające uznał Sąd Apelacyjny powoływanie się na to, że inni operatorzy zaakceptowali stawkę 2,8 %, ponieważ nie przesądza ona o prawidłowości jej określenia. Nie było natomiast podstaw do podejmowania inicjatywy dowodowej przez Sąd. Ostatecznie jednak przyjętą przez Sąd Okręgowy stawkę w rozmiarze 1,6 % należało uznać Sąd Apelacyjny za uzasadnioną, skoro pozwany mimo zaskarżenia orzeczenia Komisji Prawa Autorskiego wysunął propozycję zawarcia umowy w oparciu o tę stawkę i stanowisko to podtrzymał w odpowiedzi na pozew oraz dalszych pismach procesowych, a nawet płacił na rzecz powoda kwoty stanowiące 1,6 % jego przychodów jako wynagrodzenie za reemisję. Nie można takiego zachowania pozwanego traktować jako uznania długu, ale miało ono wpływ na rozstrzygnięcie sporu. Wobec tego zasadzeniu podlegała na rzecz powoda taką część wynagrodzenia, która wydaje się niewątpliwa. Powszechnie przyjmuje się, że do podstawy ustalenia wynagrodzenia nie są brane pod uwagę jednorazowe opłaty za przyłączenie abonenta do sieci oraz opłaty związane z produkcją programów własnych. W wykonaniu zobowiązania nałożonego w oparciu o art. 80 p.a.p.p. pozwany wykazał jedynie ilość abonentów i ceny poszczególnych pakietów za lata 2006 do 2008, a nie podał wysokości opłat za utrzymanie, przyłączenie ani za własne programy, jak też nie udowodnił, by częściowo należności abonamentowe były nieściągalne i w jakim rozmiarze. Wobec tego zasadnym było przyjęcie jako podstawy ustalenia wysokości odszkodowania dochodów z całego abonamentu, z wyłączeniem opłaty za przyłączenie abonenta do sieci. Tworzenie własnego programu przez pozwanego ma w zasadzie znaczenie przy określaniu wysokości stawki procentowej, a nadto pozwany nie udowodnił, że wyodrębniał taką opłatę w latach 2006 do 2008. Ustalenie wielokrotności należnego powodowi wynagrodzenia dokonywane jest w oparciu o art. 79 ust. 1 pkt 3 p.a.p.p. Przewidziana tym uregulowaniem przesłanka winy odnosi się nie do niezawarcia umowy, ale do naruszenia praw autorskich. Pozwany umyślnie naruszył autorskie prawa majątkowe zarządzane przez powoda, skoro świadomie nadawał utwory w swojej sieci kablowej, wiedząc że nie jest do tego uprawniony. Kwota odszkodowania określona została w oparciu o art. 322 k.p.c., ponieważ ściśle jej udowodnienie byłoby nadmiernie utrudnione. Nie było podstaw do uznania, że żądana przez powoda stawka ustalona na 2,8%, którą

zaakceptowała większość operatorów kablowych jest rażąco wygórowana, jak też, że wykorzystuje on dominującą pozycję na rynku. Orzeczenie zakazu reemisji do czasu zawarcia umowy spełnia wymagania art.6 pkt 4 i 5 p.a.p.p., a niemożność wyodrębnienia tych programów, do których nie ma on uprawnienia jest przejawem ryzyka prowadzonej działalności.

Powód w skardze kasacyjnej powołał obie podstawy przewidziane art. 398³ § 1 k.p.c. Naruszenie prawa materialnego łączy z błędną wykładnią art. 79 ust. 1 pkt 3 li.b p.a.p.p. w związku z art. 110 p.a.p.p., polegającą na przyjęciu, że art. 110 p.a.p.p. znajduje zastosowanie do roszczeń o naprawienie wyrządzonej szkody przez zapłatę sumy pieniężnej oraz uznaniu, że niewystarczające jest stosowanie kryterium stawek funkcjonujących w obrocie. Naruszenie przepisów prawa procesowego dotyczy art. 232 zd. 2 oraz art. 233 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. przez zaniechanie oceny przedstawionych dowodów co do wysokości należnego mu odszkodowania i podniesienie dopiero w uzasadnieniu, że wyłącznie opinia biegłego może stanowić dowód zezwalający na określenie wysokości szkody. Skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku w części oddalającej jego apelację i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Skarga kasacyjna pozwanego oparta została na obu podstawach objętych art. 398³ § 1 k.p.c. Pierwsza z tych podstaw związana jest z naruszeniem art. 70 ust. 1 w związku z art. 70 ust. 2¹ i art. 17 p.a.p.p. przez przyjęcie, że producenci nabywają od współautorów prawo do pobierania wynagrodzenia z tytułu użytkowania utworu audiowizualnego na polu eksploatacji w postaci reemisji, mimo że współautorzy nie mają prawa do wynagrodzenia z tego tytułu. Z kolei naruszenie art. 79 ust. 1 pkt 1 p.a.p.p. polega na przyjęciu, że orzeczenie zakazu reemisji jest usprawiedliwione co do zasady i bez zdefiniowania tych utworów, chociaż zakaz taki koliduje z art. 6 ust. 1 pkt 5 p.a.p.p., skoro dotyczy reemisji całości bez uwzględnienia programu pozwanego, przyjęcie, że sam fakt nieakceptacji jednostronnie narzuconej stawki stanowi o naruszeniu autorskich praw majątkowych współtwórców utworu audiowizualnego, mimo opłacania stawki ustalonej przez Komisję, że Sąd był upoważniony do wprowadzenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, co było orzeczeniem ponad żądanie, nie został określony przez Sąd rodzaj winy pozwanego. Sprzecznie z preambułą (akapit 26) oraz art. 13 Dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz. Urz. UE.L.2004 nr 157 str. 45) Sąd zastosował karę cywilną z art. 79 ust. 1 pkt 3 litera b p.a.p.p. Naruszenie prawa procesowego dotyczy art. 231 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że nie doszło do częściowego uznania powództwa i art. 322 k.p.c. przez określenie w oparciu o ten przepis stawki wynagrodzenia. Nie doszło do wyjaśnienia istoty sprawy. Uchybienie art. 328 § 2 k.p.c. polega na niewyjaśnieniu podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia oraz nieokreśleniu charakteru szkody powoda i kategorii winy pozwanego. Skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku co do punktu I i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie uchylenia tego wyroku i oddalenia powództwa, rozważenia uchylenia wyroków Sądów obu instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie ugruntowany został pogląd, że naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., jedynie wówczas, gdy uzasadnienie orzeczenia sądu drugiej instancji nie zawiera wszystkich koniecznych wymagań i dotknięte jest tak oczywistymi brakami, że niemożliwa jest kontrola kasacyjna skarżonego rozstrzygnięcia, a w tym ocena toku wyводу, który do niego doprowadził. Tylko w takim przypadku uzasadnione byłoby przyjęcie, że naruszenie tego przepisu może mieć wpływ na treść orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999/4/83; wyroki z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, niepubl.; z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, niepubl.; z dnia 19 września 2007 r., II CSK175/07, niepubl.; z dnia 16 maja 2008 r., III CSK383/07, niepubl.; z dnia 9 czerwca 2009 r., II CSK 49/09, niepubl.; z dnia 4 marca 2010 r., I CSK 439/09 niepubl.; z dnia 8 czerwca 2010 r., II PK 43/10, niepubl.). W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie ma aż tak istotnych wadliwości. Podniesione w skardze pozwanego zastrzeżenia, dotyczące powołanego zarzutu, polemizują w zasadzie z wykładnią prawa materialnego, która była podstawą uwzględnienia powództwa, czego nie można dokonywać za jego pośrednictwem. O istnieniu omawianej podstawy skargi kasacyjnej za uzasadnioną przesądza nie każde naruszenie przepisów postępowania, ale jedynie takie uchybienie przepisom postępowania, które mogło

mieć wpływ na wynik sprawy. Skarżącego obciąża zatem obowiązek wskazania nie tylko na czym naruszenie to polegało, ale także i tego, że następstwa tych wadliwości były tego rodzaju, że kształtowały lub współkształtowały treść zaskarżonego wyroku.

Przyjęte jest jednolicie, że uznanie powództwa w całości lub części stanowi akt dyspozytywny pozwanego o ograniczonym zakresie, ponieważ obejmuje okoliczności faktyczne i podstawę prawną danej sprawy, rozumianą jako zespół obowiązujących przepisów, które będą stanowiły oparcie dokonanego przez sąd rozstrzygnięcia. Jako czynność procesowa obejmuje oświadczenie wyraźnie określone i nienasuujące wątpliwości, co do swej treści i zakresu, w jakim pozwany traktuje roszczenie powoda za usprawiedliwione, a nadto wywołuje skutki materialnoprawne. Zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 213 § 2 k.p.c. nie zasługiwał na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny wskazał, że pozwany ostatecznie godził się na wysokość stawki 1/6 % i na dowód uznania zasadności żądań pozwu w tym zakresie wpłacił w toku sprawy na rzecz powoda część wynagrodzenia w rozmiarze 34 312,61 zł. Mimo zatem nieużycia zwrotu objętego art. 213 § 2 k.p.c., to w sposób nim określonym potraktował opisane czynności pozwanego. Wbrew oczekiwaniom pozwanego to częściowe uznanie powództwa nie stanowiło przeszkody do określenia przez Sąd podstaw i wysokości stosownego wynagrodzenia także przy zastosowaniu art. 322 k.p.c. Niezależnie od tego skarżący nie wykazał ewentualnego wpływu podnoszonego pominięcia, gdyby ono miało miejsce, na wynik sprawy. Zarzut nierozpoznania istoty sprawy nie został powiązany z przepisem prawa, którego wadliwe zastosowanie lub błędna wykładnia mogłaby na to wskazywać, jak też nie została podana żadna argumentacja, mająca skłonić do takiego wniosku.

Nie można natomiast odmówić słuszności zarzuconemu przez powoda naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 232 zd. 2 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. Trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że ciężar udowodnienia roszczenia obejmującego stosowne wynagrodzenie, także co do wysokości spoczywał na powodzie. Do niego zatem należało wystąpienie z inicjatywą dowodową i jego obciążają skutki nieudowodnienia wysokości roszczenia. Uznanie przez Sąd Apelacyjny, że rozstrzygnięcie kwestii wysokości wynagrodzenia przy uwzględnieniu charakteru i zakresu korzystania przez pozwanego z utworów, którymi zarządza powód,

wymagało wiadomości specjalnych, a opinii biegłego nie można zastąpić innymi dowodami, nie mogło doprowadzić do określenia tych składników, od których sporna wysokość jest uzależniona, a następnie rozmiaru wynagrodzenia na poziomie ostatecznie przyznanej przez pozwanego stawki i wielkości jego wpływów, wynikającej z przedstawionych danych dotyczących ilości abonentów i wartości abonamentów, z powołaniem na art. 322 k.p.c. Przyjęte zostało w orzecznictwie (por. wyroki Sądu najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., II CK 90/03, OSNC 2005/4/66; z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 245/06, niepubl.; z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 321/07, niepubl.), że określanie wymiaru stosownego wynagrodzenia powinno być dokonywane przez sąd, biorący pod uwagę wpływy osiągnięte z korzystania utworu, charakteru i zakresu korzystania, w sposób respektujący równe traktowanie podmiotów, którym przysługują autorskie prawa majątkowe i podmiotów korzystających z nich. Przedmiotem rozważań sądu powinny być stawki rynkowe, w tym także stosowane przez organizacje zbiorowego zarządzania. Jeżeli sąd po dokonaniu analizy przedstawionych przez strony stawek i podstaw, na których zostały określone doszedłby do przekonania, że wymagane są wiadomości specjalne, to powinien o tym poinformować strony, umożliwiając im podjęcie wymaganych czynności procesowych. Sformułowany w orzecznictwie postulat, nakazujący sądowi rozważenie w pierwszej kolejności, czy okoliczności sprawy zezwalają mu na samodzielne określenie wysokości stosownego wynagrodzenia, a sięganie po opinię dopiero w przypadku stwierdzenia, że bez skorzystania z wiadomości specjalnych nie będzie to możliwe. Założone zostało, że decyzja co do potrzeby uzyskania pomocy ze strony podmiotu posiadającego wiedzę specjalną należy do sądu, zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. Wobec tego prawidłowe wyjaśnienie wszystkich kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga poinformowania stron, że ustalenie podstaw i rozmiaru wynagrodzenia nie może być dokonane bez opinii biegłego. Niedopuszczalne jest natomiast zaskakiwanie stron wyciąganiem negatywnych skutków wynikających z rozkładu ciężaru dowodu z pominięciem przekazania tej informacji. Uznanie przez sąd, że wymagana jest opinia biegłego, która jest niezastępowanym środkiem dowodowym oznacza niedopuszczalność wydania orzeczenia końcowego z pominięciem tego dowodu. W takiej sytuacji nie jest wyłączone skorzystanie przez sąd z uprawnienia przewidzianego art. 232 zd. 2 k.p.c. Na takie rozumienie obowiązku właściwego

rozstrzygnięcia sporu wskazuje orzecznictwo Sądu Najwyższego, a przykładowo przywołać należy wyroki z dnia 24 listopada 1999 r., I CKN 223/98, niepubl.; z dnia 20 marca 2009 r., II CSK 602/08, niepubl. i z dnia 15 stycznia 2010 r., I CSK 119/09, niepubl.). Nie może stanowić przeszkody w rzetelnym wyjaśnieniu spornych okoliczności i miarodajnej ocenie zasadności roszczenia profesjonalna reprezentacja stron, zwłaszcza w sytuacji jaka zaistniała w rozpoznawanej sprawie, w której strony mogły być przekonane, że Sąd dokonał określenia rozmiaru stawki na podstawie zgromadzonych dowodów, zwłaszcza że Sąd pierwszej instancji uznał dowód z opinii biegłego za zbędny, a odmienne stanowisko Sądu drugiej instancji nie zostało stronom przedstawione. W tej sytuacji uznanie, że powód nie wywiązał się z ciężącego na nim obowiązku dowodzenia stanowi o zasadności zgłoszonego zarzutu.

Stosownie do art. 8 p.a.p.p. autorskie prawo majątkowe w postaci wyłącznego prawa do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 p.a.p.p.) jest zbywalne (art. 41 ust. 1 p.a.p.p.). Producentowi utworu audiowizualnego, zgodnie z art. 70 ust. 1 p.a.p.p., przysługują wyłączne prawa majątkowe związane z eksploatacją utworów, które zostały objęte utworem audiowizualnym na podstawie umów zawartych z ich twórcami. W przepisie art. 70 ust 2¹ p.a.p.p. zostały enumeratywnie wyszczególnione pola eksploatacji, z których prawo do wynagrodzenia przysługuje, niezależnie od praw producenta, współtwórcom oraz artystom wykonawcom utworu audiowizualnego. W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008 r., III CZP 57/08, OSNC 2009/5/64 wyrażony został pogląd, podzielany w rozpoznawanej sprawie, że podmioty wymienione w art. 70 ust. 2¹ p.a.p.p. nie posiadają uprawnienia do wynagrodzenia za korzystanie z utworu audiowizualnego na polu reemisji. Umowy zawarte przez producenta z autorami utworów stworzonych albo wykorzystanych w utworze audiowizualnym stanowią źródło wyłącznego prawa do korzystania z tych utworów. Jeśli zatem w art. 70 ust.2¹ p.a.p.p. nie zostało wymienione pole eksploatacji w postaci reemisji, to wynagrodzenie z nim związane nie przysługuje wymienionym w tym przepisie podmiotom. Uprawnienia współtwórców i artystów wykonawców mają charakter szczególnych, niezależnych od przekazanych producentowi zawartymi umowami. Odmienne interpretacja,

zakładająca, że producent nie uzyskał uprawnienia do eksploatacji utworu audiowizualnego jako całości w ramach reemisji, bo nie przysługiwały podmiotom wymienionym w art. 70 ust. 2¹ p.a.p.p. jest błędne. Zarzut naruszenia tego przepisu nie jest uzasadniony.

Na częściowe podzielenie zasługiwał zarzut skargi pozwanego błędnej wykładni art. 79 p.a.p.p. Wprowadzone ustawą z dnia 28 października 2002 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. Nr 197, poz. 1662) istotne zmiany, obowiązujące od 1 stycznia 2003 r., obejmowały również definicję reemitowania, jako jednego z pól eksploatacji utworu autorskiego, w sposób samodzielny i odmienny od nadawania utworu oraz obrotu jego egzemplarzami. Z art. 6 pkt 5 wynika, że reemitowaniem utworu jest rozpowszechnianie przez inny podmiot niż pierwotnie nadający, drogą przejmowania w całości i bez zmian programu organizacji radiowej lub telewizyjnej oraz równoczesnego i integralnego przekazywania tego programu do powszechnego użytku. Stosownie zaś do art. 21¹ ust. 1 p.a.p.p. eksploataowanie utworu przez operatorów sieci kablowych drogą reemitowania programu organizacji radiowej lub telewizyjnej może być dokonywane wyłącznie na podstawie umowy zawartej z właściwą organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Obowiązki operatora sieci kablowej do zawarcia takiej umowy odpowiada obowiązek organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, przewidziany w art. 106 ust. 2 p.a.p.p., do udzielenia zgody na korzystanie z utworów (udzielania licencji) w granicach wykonywanego zarządu. Do odmowy zawarcia umowy mogłoby dojść jedynie z ważnych powodów. Przyczyny wskazujące na ich istnienie nie zostały wymienione, jak też ustawa nie zawiera żadnych wskazówek co do tego, co może być uznane za przeciwwskazanie w przystąpieniu do umowy. Nie zostało również określone i brak jakichkolwiek wskazań odnoszących się do warunków, na jakich ma być udzielona zgoda na korzystanie z utworów. Wyznaczenie ich, w razie sporu pomiędzy operatorem sieci kablowej a organizacją, następowало, w okresie objętym sporem, według zasad wskazanych w art. 108 ust. 5 p.a.p.p., który został uchylony z dniem 8 lipca 2010 r. Ugruntowany został w doktrynie i orzecznictwie pogląd, że do naruszenia bezwzględnych autorskich praw majątkowych dochodzi w przypadku eksploatacji ich bez zgody uprawnionego lub zezwolenia wynikającego z licencji ustawowej (por. wyroki Sądu Najwyższego

z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 200/1/6; z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 573/98, niepubl., z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 411/01, OSNC 2004/9/144). Do działań naruszających autorskie prawa majątkowe zaliczone zostało również przystąpienie przez operatora sieci kablowej do reemisji utworów bez zawarcia wymaganej art. 21¹ ust. 1 p.a.p.p. umowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2010 r., V CSK 458/09, niepubl.). Zakresem kompetencji Komisji Prawa Autorskiego, przewidzianym w art. 108 ust. 5 p.a.p.p., objęte są spory związane z zawarciem umowy, w tym także dotyczące jej treści rozumianej jako warunków, odnoszących się również do wysokości wynagrodzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 stycznia 2007 r., IV CSK 303/06, niepubl.; postanowienie z dnia 6 grudnia 2007 r., III CZP 107/07, OSNC 2009/1/18 i uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2010 r., III CZP 1/10, OSNC 2011/1/1). Z przepisów art. 21¹ ust. 2 i art. 108 ust. 5 p.a.p.p. nie można wysnuć wniosku, że kompetencja ta obejmuje również spory o wysokość stosownego wynagrodzenia objętego art. 79 ust. 1 p.a.p.p. Zmiana tego przepisu wprowadzona została z dniem 20 czerwca 2007 r. ustawą z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 99, poz. 662, dalej – ustawa z 9 maja 2007 r.). Nie zostały w niej zamieszczone przepisy przejściowe, a zatem jej uregulowania znajdują zastosowanie, zgodnie z ogólną regułą intertemporalną - art. 3 k.c., do zdarzeń zaistniałych po jej wejściu w życie. Nie zasługuje na podzielenie niekonsekwentne stanowisko pozwanego, że nie spełnia przesłanek naruszenia autorskich praw majątkowych nieakceptacją narzuconych mu przez powoda, wygórowanych stawek. Ponownie podkreślić trzeba, że wkroczenie w zakres tych praw bez zezwolenia uprawnionego podmiotu stanowi ich naruszenie. Przemawia to za takim ukształtowaniem ochrony, które zezwala na przystąpienie do eksploatacji autorskich praw dopiero po zawarciu umowy, a zatem po rozwiązaniu sporu dotyczącego treści jej postanowień, w tym również wysokości wynagrodzenia. W przepisie art. 79 p.a.p.p. uregulowane zostały środki ochrony autorskich praw majątkowych przysługujących uprawnionemu w stosunku do osoby, która wkroczyła w zakres monopolu korzystania z utworu bez wymaganej zgody. Objęte nim zasady wskazują, że postanowienia wymienionego przepisu mają charakter bezwzględnie obowiązujących. Katalog roszczeń przewidzianych w art. 79 ust. 1 p.a.p.p.

zawiera: nakazanie zaniechania naruszeń, wydanie uzyskanych korzyści albo zapłaceniu w podwójnej, a w przypadku, gdy naruszenie jest zawinione potrójnej wysokości stosownego wynagrodzenia w chwili jego dochodzenia, naprawienie wyrządzonej szkody, jeżeli działanie naruszającego było zawinione. Powołaną ustawą z dnia 9 maja 2007 r. wyszczególnienie to zostało uzupełnione o roszczenie o usunięcie skutków naruszenia, inne ukształtowanie dochodzenia wyrównania wyrządzonej szkody przez określenie, że naprawienia jej można się domagać albo na zasadach ogólnych albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości podwójnej, a w przypadku zawinienia naruszającego, trzykrotnej wysokości stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z praw autorskich, zaś żądanie wydania uzyskanych korzyści wyodrębnione zostało jako samodzielny środek. Różnorodność roszczeń przyjętych dla ochrony interesów majątkowych twórcy jest przejawem dążenia do ich najpełniejszego zabezpieczenia. Stosowanie zatem przepisów obejmujących te środki powinno uwzględniać założenie ich wprowadzenia, którym jest przyznanie ochrony efektywnej, proporcjonalnej do naruszenia, dającej właściwą rekompensatę uprawnionemu oraz spełniającej funkcje prewencyjne. Zapewnieniu korzystania z autorskich praw majątkowych zgodnie z wolą uprawnionego służy roszczenie o zaniechanie naruszeń przez zakazanie naruszającemu prawa autorskie kontynuowania działań wkraczających w sferę strzeżoną uprawnionemu. Roszczenie to przysługuje wówczas, gdy naruszenie już nastąpiło, ma charakter ciągły i zachodzi uzasadnione prawdopodobieństwo, że będzie kontynuowane. Zastosowanie tego środka nie jest uzależnione od winy naruszającego. Nie zostało wyłączone zastosowanie także na gruncie postanowień ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych stosowanie art. 5 k.c., ale bezwzględnie obowiązujący charakter przepisów mających na celu realizację ochrony bezwzględnych praw sprzeciwia się, co do zasady, przyznaniu ochrony podmiotowi działającemu bezprawnie, chyba że chodziłoby o interes ogółu. Ugruntowane zostało w doktrynie i orzecznictwie zapatrywanie, że stanowiąca klauzulę generalną konstrukcja nadużycia prawa podmiotowego ma na celu dostosowywanie zakresu abstrakcyjnie ujętych uprawnień do konkretnej sytuacji. Zgodnie z przyjętymi ogólnymi regułami stosowania tej klauzuli, powoływanie się na nadużywanie prawa nie może

proceed to the repeal or amendment of existing provisions, as well as the permanent deprivation of the participant of the legal entity of the right of the subject. The possibility of assessing the manner of protection taking into account the grounds of art. 5 of the Copyright Act would be, in essence, illusory. The exceptional character of the prohibition of the use of works indicates the necessity of strict implementation of it, in accordance with the purpose, but excluding interference with rights, which do not belong to the creator. The decision introducing this prohibition should clearly define the type and scope of protected rights, which the organization of collective management, in common with those violated by the beneficiary, bears. Such a designation of the object of protection, subject to the request of the authorized person, burdens the complainant's claim, because the prohibition could apply only to those rights, to which the plaintiff shows the entitlement. The consequence of non-compliance with this obligation is the refusal to grant protection in this form. It is not possible to divide the position of the Appellate Court, that it would be permissible to formulate a general prohibition of retransmission, the result of which would be the impossibility for the plaintiff to use the copyright rights, which the plaintiff does not manage, which in essence violated the plaintiff's right to conduct the activity. It is unjustified to consider that the court, by raising the impossibility of "blocking" exclusively these programs, which the defendant does not have the permission to retransmit, burdens only the plaintiff and constitutes an element of the risk associated with the conducted activity. Independent of both sides, the potential impossibility of implementing the prohibition in a way that does not encroach on the rights, which the plaintiff does not manage, is a consequence of the character of the exploitation of works in the field of retransmission, which is connected with the activity conducted by each of them. The emphasis requires that the waiver of infringement, just like the remaining forms of protection contained in art. 79 of the Copyright Act, is a universal means, which is connected with the fact that the use of it in the case of a concrete infringement of copyright rights requires adaptation to the specifics of the given field of their exploitation and the character of the infringement. The failure to refer to the plaintiff, maintaining that he can distinguish from the program of the broadcaster parts relating to works managed by the plaintiff and the lack in this matter of any provisions makes it impossible to express an opinion as to the appropriateness of the application of this means. In the current state of the case, the consideration of the claim in this respect appears as the granting to the plaintiff of a disproportionate protection,

prowadzącej do negatywnych następstw, wykraczających poza rzeczywistą potrzebę. Nie można bowiem akceptować ochrony jednych praw przez naruszanie innych i wyrządzenie szkody ponad miarę, obejmującą skutki niezwiązane z prowadzeniem działalności bez wymaganego zezwolenia, a tym samym ustanawiania niewykonalnych zakazów.

Wysunięcie roszczenia o zasądzenie dwukrotnej wysokości wynagrodzenia nie wymaga wykazania przez uprawnionego winy sprawcy naruszenia ani zubożenia uprawnionego. Jego charakter nie został jednoznacznie określony w ustawie, a w doktrynie uznawano, że zbliżone jest do roszczenia o wydanie uzyskanych korzyści, albo stanowi alternatywną rekompensatę albo roszczenie odszkodowawcze. Wskazana zmiana ustawy z dnia 9 maja 2007 r. ukształtowała je jako swoiste roszczenie odszkodowawcze. W odniesieniu do roszczenia o zapłatę trzykrotnej wysokości stosownego wynagrodzenia, uzależnionego od zawinionego naruszenia autorskich praw majątkowych wysuwane są zapatrywania, że stanowi ono swoistą karę cywilną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że roszczenie to ma odszkodowawczy charakter (po. Wyroki z dnia 3 marca 2006 r., II CSK 59/05, niepubl.; z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 245/06, niepubl., z dnia 15 maja 2008 r., I CSK 540/07, niepubl.), jak też, że stanowi ono alternatywę roszczenia o wydanie bezprawnie uzyskanych korzyści (por. wyrok z dnia 15 września 2004 r., III CSK 366/03, OSNC 2005/7-8/141). Rozważając charakter roszczenia zgłoszonego przez powoda w rozpatrywanej sprawie należy stwierdzić, że żądanie zasądzenia dwukrotności stosownego wynagrodzenia jest szczególnym środkiem ochrony autorskich praw majątkowych o charakterze kompensacyjno-odszkodowawczym, którego dochodzenie nie wymaga wykazywania winy podmiotu korzystającego z utworu bez wymaganego zezwolenia, uszczerbku majątkowego uprawnionego oraz uzyskania korzyści przez naruszającego te prawa. W tym kierunku poszła omówiona zmiana, lokując te roszczenia jako mające na celu naprawienie szkody. Odniesienie go do wysokości wynagrodzenia podyktowane było dążeniem do uproszczonego, a zatem łatwiejszego i szybszego uzyskania ochrony i rekompensaty. Zastrzeżenia skargi kasacyjnej pozwanego związane z nieokreśleniem szkody, którą rekompensować ma dwukrotność wynagrodzenia są pozbawione racji. Nie można jednak odmówić słuszności zarzutowi kwestionującemu orzeczenie o obowiązku zapłaty trzykrotnej wysokości

stosownego wynagrodzenia, poza tymi wymagającymi określenia rodzaju winy. Omawiane uregulowanie, uzależniające roszczenie w rozmiarze trzykrotności wymienionego wynagrodzenia od zawinionego działania naruszającego, nie wprowadza rozróżnienia rodzaju winy, a zatem odnosi się do obu jej postaci, nieumyślnej i umyślnej. Trafnie jednak podnosi pozwany, że postanowienia Dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej zarówno w punkcie 26 preambuły, jak i w art. 13 wskazują, że w zakresie naprawienia szkody uprawnionego państwa nie powinny wprowadzać obowiązku stosowania odszkodowań o charakterze kary. Za miarodajne we właściwych przypadkach uznane zostało ustanowienie odszkodowania ryczałtowego, odnoszącego się do opłat związanych uprawnionym korzystaniem z autorskich praw majątkowych. Ocena zgłoszonego przez powoda roszczenia w tym zakresie uwzględniać powinna powołane zastrzeżenia, wiążące się ze stosowaniem takiego podwyższenia stosownego wynagrodzenia, jak też wszystkie okoliczności rozpoznawanej sprawy, wskazujące, że za uwzględnieniem go przemawiają szczególnie uzasadnione racje. Rozważenia wymagało, że pozwany, rozpoczynając działalność był uprawniony do reemitowania utworów zarządzanych przez powoda, prowadził ją przez szereg lat zgodnie z posiadany uprawnieniem. Przyczyną kontynuowania jej po rozwiązaniu umowy przez powoda jest spór dotyczący wysokości wynagrodzenia, jako elementu umowy, która powinna być zawarta. Wiążące w postępowaniu kasacyjnym ustalenia faktyczne Sądu Apelacyjnego wskazują na to, że przyczyny braku porozumienia nie mogą obciążać jedynie pozwanego. Ponadto skutki rezygnacji z tej działalności w sytuacji, gdy miał podstawy do przyjęcia, że do zawarcia umowy dojdzie, byłyby bardzo dotkliwe, jak też nie przynosiłyby korzyści uprawnionemu, jeśli pozwany wnosił opłaty, chociaż w niższej wysokości od żądanej przez powoda. Przystępując do negocjacji powód nie posiadał zatwierdzonych tabel stawek, a uzyskanie tego okazało się niemożliwe. Przyjęcie stawki określonej w opisanym kontrakcie, proponowanej również pozwanemu powinno być brane pod uwagę w toku uzgodnień, nie ma jednak podstaw do oceny, czy obstając przy tej stawce powód dążył do skłonienia pozwanego do przyjęcia warunków obciążających go nadmiernymi opłatami, których poniesienie niweczyłoby sens prowadzenia działalności. Nie można przy tym pominąć

przewidzianego art. 106 ust. 2 p.a.p.p. obowiązku organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi zawierania, także z operatorami sieci kablowych, umów na warunkach odpowiednich, typowych, które nie doprowadzą do zablokowania rozpowszechniania utworu. Dbalność o efektywne wykorzystywanie utworów uwzględniać powinna interesy uprawnionych podmiotów oraz zapewniać operatorom sieci odpowiednie i typowe wynagrodzenie za rozpowszechnianie. Podkreślenia wymaga istnienie związku pomiędzy osiągnięciem i rozmiarem korzyści a przysiętami i możliwościami korzystającego. Wysokość korzyści zawsze będzie następstwem działań korzystającego, w tym także zaangażowania innych osób, nakładów finansowych, czynności organizacyjnych, zaś wartość autorskich praw, nie tylko majątkowych, jest ściśle związana z ich rozpowszechnianiem. Bez należytego rozpatrzenia wszystkich aspektów łączących się z przyczynami, które stanowiły przeszkodę w zawarciu umowy oraz charakteru tego roszczenia przedwczesne było nałożenie na pozwanego obowiązku zapłaty trzykrotności stosownego wynagrodzenia.

Nietrafnie podniesiony został w skardze kasacyjnej powoda zarzut błędnej wykładni art. 79 ust 1pkt 3 lit.b w związku z art. 110 p.a.p.p. Wymienione uregulowanie określa omówiony już środek ochrony, podobnie jak i art. 79 ust.1 p.a.p.p. w postaci dwu - lub trzykrotnego stosownego wynagrodzenia. Wypowiedziany został w orzecznictwie pogląd, podzielany w rozpoznawanej sprawie, że „stosowne wynagrodzenie”, to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby uprawniony, gdyby osoba, która naruszyła zarządzane przez niego autorskie prawa majątkowe zawarła umowę o korzystanie z nich w zakresie dokonanego naruszenia (por. powoływane już wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., II CK 90/03; z dnia 20 listopada 2006 r., II CSK 245/06; i z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 321/07). Znajduje ono również potwierdzenie w treści obecnie obowiązującego art. 79 ust. 1 pkt 3 lit b p.a.p.p., stanowiącej, że chodzi o wynagrodzenie, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z praw autorskich. To z kolei wynagrodzenie ustalane jest odpowiednio do wskazań objętych art. 110 p.a.p.p. Nie ma racjonalnych podstaw do przyjmowania na gruncie ustawy, że zwrotowi „wynagrodzenie” należałoby przypisywać różne znaczenie. Przemawia za takim jego rozumieniem również charakter omówionego środka i cel, którym jest

określenie rekompensaty w odniesieniu do miernika adekwatnego do korzyści, jaką uprawniony powinien uzyskać w ramach eksploataowania jego utworu oraz relatywnie łatwego do ustalenia. Ze stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2006 r., II CSK 59/05 wynika, że art. 110 p.a.p.p. nie może stanowić podstawy prawnej roszczeń związanych z korzystaniem z utworu bez zgody uprawnionego. Brak natomiast podstaw do przyjmowania, że wyłącza możliwość określania stosownego wynagrodzenia przy uwzględnieniu kryteriów objętych art. 110 p.a.p.p. Odmienne stanowisko skarżącego nie znajduje potwierdzenia ani w treści przepisu ani jego wykładni. Nie można wykluczyć, że będą to stawki powszechnie stosowane w obrocie, które powinny nawiązywać do zakresu zobowiązania pozwanego, w tym także sumy jego obciążeń. W odniesieniu do podstaw ustalania wysokości tego wynagrodzenia sformułowany został w orzecznictwie postulat, że w sytuacji braku tabel, co dotyczy okresu objętego powództwem, należy ją wyznaczyć z uwzględnieniem wpływów osiągniętych z korzystania z utworu oraz charakteru i zakresu korzystania z niego (art. 110 p.a.p.p.). należy również brać pod uwagę rynkowe stawki w kraju, a także za granicą oraz stawki stosowane przez organizacje zbiorowego zarządzania na danym polu eksploatacji, jak też czasowe oznaczenie stanu wyznaczania go (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2004 r., III CK 366/03, OSNC 2005/7-8/141; z dnia 29 listopada 2006 r., II CSK 245/06 i z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 321/07). Rozmiar wynagrodzenia powinien z jednej strony uwzględniać zapewnienie osobom uprawnionym odpowiedni poziom ochrony, a z drugiej uzasadnione interesy użytkowników, co sprzeciwia się narzucaniu im uciążliwych warunków, a w tym rażąco wygórowanych stawek, sprawiających, że w zasadzie korzystanie z autorskich praw majątkowych nie będzie dostępne. Należy również zwrócić uwagę na istotę zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, polegającą na jednakowym traktowaniu korzystających z tych praw, będących w takim samym położeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, OSNC 2000/1/6). W rozpoznawanej sprawie nie można pominąć argumentów zawartych w orzeczeniu Komisji Prawa Autorskiego, które chociaż nie mają wiążącego charakteru, to jednak nie bez znaczenia jest rola tej Komisji w kształtowaniu wysokości stawek do czasu uchylecia art. 105 ust. 3 oraz po wprowadzeniu, z dniem 21 października 2010 r. art. 110¹ ustawą z dnia 8 lipca

2010 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 152, poz.1016). Oparcie wyznaczenia stosownego wynagrodzenia o rozważenie wszystkich okoliczności sprawy, odpowiednio do art. 322 k.p.c., stanie się dopuszczalne, jeśli mimo przeprowadzenia wymaganych dowodów nie będzie możliwe ścisłe określenie jego wysokości.

Z powyższych względów zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawione zostało końcowemu orzeczeniu w oparciu o art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.